

(Edward Lewis Wallant: Nájemníci pana Moonbloom. Překlad Miroslav Jindra. Plus, Praha 2014, 304 stran.)

4

Díky Bohu za takovýhle den! Sama Mottova ulice vypadala v tom jasném, průzračném ovzduší docela obstojně. Ošuntělé krámky s potravinami, stánek se zeleninou s hromadami poházených přepravek, odpadní strouhy ucpané papíry a pomerančovými slupkami, dokonce i přelidněné, pokřivené, úzké baráky – to všechno působilo v ranních paprscích a stínech téměř exotickým dojmem. Přibouchnuté vchodové dveře okolních domů probouzely zvědavost, a ramena matek, tlačících před sebou kočárky s dětmi obloženými nákupem, zlehka ovíval svěží vzduch. Normanovi začalo připadat, že tenhle den se mu možná přece jen podaří ve zdraví přežít.

Vešel do jednoho tmavozeleného domu, prošel chodbou kolem několika nádob na odpadky a opuštěného skládacího golfáče a začal vystupovat po schodech.

Pan Basellecci byl muž těžko určitelného věku.

„Dobré ráno, pane Moonbloom. To máme pěkný den, co?“ Bezbarvý masitý obličej, vlnité šedivé vlasy, rozvážné hnědé oči za sklem brýlí, to vše dohromady z něj na pohled činilo mimořádného klid'ase. Pokynul Normanovi, aby opustil nepříjemný odér chodby a vstoupil do bytu provoněného čerstvě namletou kávou. „Zrovna se chystám posnídat. Nedáte si se mnou šálek dobré italské kávy? Zjist'uji, že po ránu do sebe žaludek nemůže dostat nic lepšího.“

„Voní to tu krásně,“ konstatoval Norman, když se usadil v titěrné kuchyňce. Naneštěstí přímo proti komůrce, která byla toaletou. Pootevřenými dveřmi tam byla vidět masivní dřevěná nádržka umístěná přímo nad mísou, jež pak silně připomínala spíš sedačku v mučírně. Na jedné straně tam byla zeď nebezpečně vyboulená, jako by na ni z druhé strany tlačila spousta vody, a Norman se neubráníl představě, jak na té míse sedí Basellecci se spuštěnými kalhotami a ta zeď najednou povolí a toho chudáka zaplaví příval vody a utopí ho.

„Je to můj... jak tomu říkáte – životabudič? Dobrá káva – ta musí být k mání všude, kam mě nohy zanesou. Člověk by měl vždycky zachovávat jistou úroveň. Tady se pije hlavně rozpustná káva, co se zřejmě dělá z vysušeného lógru, co zbude v neumytých hrnečcích. Já si svůj kávovar dovez do Clevelandu rovnou z Florencie, z Clevelandu jsem si ho převezl do Detroitu a potom z Detroitu sem.“ Potěšeně si hrál se šálky a podšálky a chlubil se při tom: „Konviček na kávu mám spoustu – střídám je jako oblečení. Různě velkých – měděných, cínových, hliníkových. Káva, to je moje neřest. Ale neškodná – nebo ne?“

„Určitě,“ souhlasil Norman. Divil se, jak může být tenhle byt tak čistý, když je v domě jinak tolik špíny a nepořádku. Kávu mu pak Basellecci naléval přímo s grácií – rafinovaně měnil výšku konvice, z jejíž hubice do šálku elegantně prýštil hnědočerný

mok. „Káva je prostě káva,“ povzdechl si nakonec. Znělo to jako díkyvzdání.

„Mmmmm,“ zareagoval Norman slastně, když usrkl první doušek nápoje, jehož chuť nijak nezrazovala příslib jeho vůně. Pečlivě se stříhl, aby jeho oči nebloudily směrem k té strašné toaletě. „Ta vaše káva, to je opravdu něco, pane Basellecci.“

„Někdo pije ráno kávu s mlékem. Já nikoli. Jistě – večer si do ní občas kápnu trochu anýzovky nebo jiného likéru, ale normálně...“

„A co vaše pedagogické působení – spokojenost?“ Norman se opřel v křesle a sáhl do náprsní kapsy pro bloček s kvitancemi.

„Ale ano – *grazie, bene, bene*. Jedině že někteří moji... studenti... oni málo pracují, jsou to lajdáci. Není mi jasné, proč se tam vůbec vyskytují. Nemají zájem. Ta jejich výslovnost – něco hrozného! Je jim zcela jedno, jak slova vznikají, jak jsou složená. Každé slovo má přece nějaký tvar, strukturu, že ano. Italština je krásný jazyk, když se jím mluví *hezky*. Takový Ital, druhá či třetí generace, on by si rád svůj jazyk – jak to říct... vyspravil? Ale to vůbec není snadné – těch dialektů, těch podivných akcentů! Třeba Italové, jejichž rodiče sem emigrovali například z Bari – jejich italština zní spíš jako čínština. Nebo třeba ten buranský akcent Siciliánů! Říkám jim: ‚Neříkejte nikde, že mluvíte italsky. Dělejte, že jste o tom jazyce nikdy neslyšeli, a začněte se ho učit jako cizí jazyk. Žádné *grejcie, prejgou, bouna sejra*‘.“ Basellecci rozevřel prsty do vějíře, aby tu samohláskovou hrůzu podtrhl. Jeho hlas zněl trochu chraplavě. V jedné ruce držel šálek s kávou, druhou vášnivě gestikuloval, posedlý svým svatým tématem, jinak neutrální tvář náhle vyloženě zjasněnou. „Vyslovovat *hezky* přesně, pečlivě – *im-per-me-Á-bile*...“ Podíval se láskyplně na Normana, jako by po něm chtěl, aby si tu krásu opravdu vychutnal. „To je *pršiplášť*,“ vysvětloval vstřícně.

„Jazyk Dantův,“ poznamenal Norman, aby se nějak revanšoval za tu kávu.

„Ach ano,“ povzdechl si Basellecci a zbožně pokýval hlavou. Norman si odkašlal a sáhl po propisce.

Basellecci vystoupil ze svého oblaku, nohama napřed, z kapsy vytáhl sklapovací peněženku a obezřele do ní nahlédl. „A co ta zed' tady?“ zeptal se a vrátil se k původní podobě vztahu mezi nimi.

Norman vstal a pokročil směrem k toaletě s profesionálně skeptickým výrazem ve tváři, naznačujícím, že v nájemníkově stížnostním dotazu je možná něco nerozumného. Donutil se na tu opuchlou stěnu sáhnout. Byla jaksi změkklá a trochu vlhká. Potlačil žoviální poznámku. „No – já nevím...“

„Já mám pořád zácpu,“ postěžoval si hněvivě Basellecci. „Vysedávám tam, koukám na tu strašnou výduť a nemám klid. Brzy z toho budu jistě marod, ale pak to snad musím dát k soudu. Udělejte s tím něco, prosím vás.“

„Ten dům je prostě už starý, pane Basellecci. Ale ano, já s tím něco provedu.“

„Provedete, provedete... Co jako? To vyboulení je naprosto jasně vidět, člověk na to nepotřebuje žádnou lupu. Jen si to zkuste. Zavřete si dveře a chvíli tam sed'te. Budete se bát pohnout!“

„Dobrá, dobrá, pane Basellecci – nerozčilujte se,“ chlácholil ho Norman. Při představě, že tam dřepí se spuštěnými kalhotami, mu málem vstávaly všechny vlasy na hlavě. „Pošlu sem někoho, aby se na to mrknul.“

„Budu vás žalovat kvůli duševnímu stresu a léčebným výdajům!“

„Ale prosím vás... něco s tím provedeme. Uklidněte se.“ To nebyla právě nejšťastnější formulace, uvědomil si vzápětí, a obličej se mu zkřivil v provinilé grimase.

„Uklidněte se... Jak se asi mám uklidnit? Už mi z toho přestává fungovat svěrač, abyste věděl. Přece toho nechci zase tolik. Tohle je docela obyčejný dům, já vím. Žádný palác. A já jsem docela obyčejný člověk. Skromný. Nečekám dole portýra, ani výtah, ani klimatizaci v bytě nebo koberce ode zdi ke zdi. Jsem připravený potýkat se s různou drobnou havětí, nestěžuju si, že mi jde otevřít jenom jedno okno a u sporáku funguje jenom jeden hořák. Jsem zvyklý svítit si v ložnici svíčkami. Ale tohle nemůže pokračovat! Zařívací systém mám z toho naprosto zdecimovaný. Jako bych byl zabetonovaný... *Takhle už to prostě dál nejde!*“

„Jistě, pane Basellecci, jistě. Naprosto vás chápu. Já s tím určitě něco... Hned zítra ráno... Spolehněte se.“ Norman couval ke dveřím a svoje slova potvrzoval horlivým příkyvováním. „A díky za kávu. Nemějte starost, vážně...“ Opakovaně nájemníka takto ujišťoval, omlouval se, vyjadřoval mu svoje pochopení, děkoval mu. Málem kýval hlavou ještě i ve chvíli, kdy se mu otevíraly dveře dalšího bytu.

„Dobrý večer, pane,“ zdravil mladého Číňana, který v nich stál, a byl připravený na jakékoli vzájemné nepochopení.

„Tak co, pane, jak vy se máte? Je na vás svět hodnej?“ ptal se ten muž. Ale měl aristokratickou tvář a orientálně chladné oči. Jeho výrazné severočínské rysy a tón jeho hlasu vyvolávaly dojem ozvučené vázy z doby dynastie Ming.

„Jako chlap – já si tu vůbec neušiju. Ty kočky z Greenwich Village, ony mne nebavěj. No pod'te dál, pod'te dál. Z těch keců mě hlava točí ještě teď. Porát samý jatata jatata. Copak ona nemůže prostě lehnout a dělat to?“ Vzal Normana kolem ramen a kormidloval ho bytem, zaneřádným plechovkami od piva, poházeným prádlem a zmuchlanými novinami. „Vy se posadit, hned to bude. Hodym sebou.“

Ale měl ruce oněch východních malířů, kteří dovedou jedním tahem štětce vykouzlit na papír půvabného ptáčka. Norman se posadil se vzpomínkou na ono děvče, které kdysi skolilo jeho zamilovanost tím nemožným ubzděním. „Mám dost napilno,“ oznámil Číňanovi z hrany poněkud nasmrádlého gauče.

„Rosumim, pane. Já se vzpomatuju brsy. Ale včera večer, já skoro grogy. Ona jen

mluvit a mluvit. Než já ji dostal polohá léšmo, málem už ztratil sájem.“

„Jo – *lamour*...“ pravil Norman a začal vyplňovat kvitanci.

„Teda povim vám – vy jste ji měl slyšet. Jak se ti lesknou ty tvoje pršivřšený orientální oči... Jseš jako člověk z Východu, trpělivej... umíš se ófladat... ‘*Ófladat!* Já už byl mimo sebe!“

„Pane – ta činže,“ upozornil ho Norman smutně.

„Rosumite – košili mi sundala už tady, a pak my potáceli do koupelny,“ pokračoval. „No jo!“ luskl prsty. „A číny mi spadnuly do vany.“ Odběhl, vrátil se s mokrou náprsní taškou a lovil z ní mokré peníze. „Už si začínám pamatovat!“ zaúpěl. Sklesl na židli a schoval hlavu do dlaní. „Paneboše, co já to vývadým...“

„To víte – život je kolotoč...“ chlácholil ho Norman lhostejně. „Na shledanou za týden.“

(Edward Lewis Wallant: Nájemníci pana Moonblooma. Překlad Miroslav Jindra. Plus, Praha 2014, 304 stran.)